

ZARZĄDZENIE PREZESA CENTRALNEGO URZĘDU JAKOŚCI I MIAR

z dnia 11 stycznia 1967 r.

w sprawie warunków i trybu zatwierdzania typu narzędzi pomiarowych przeznaczonych do produkcji seryjnej.

Na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o miarach i narzędziach pomiarowych (Dz. U. Nr 23, poz. 148) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Obowiązkowi zatwierdzenia typu podlegają narzędzia pomiarowe przeznaczone do produkcji seryjnej:

- 1) objęte obowiązkiem legalizacji,
- 2) wymienione w załączniku nr 1 do zarządzenia.

2. Przez typ narzędzia pomiarowego rozumie się ostateczną realizację — w wykonaniu określonego zakładu — narzędzia pomiarowego, którego wszystkie elementy mające wpływ na własności metrologiczne zostały określone odpowiednią dokumentacją.

§ 2. Zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego następuje w drodze decyzji Centralnego Urzędu Jakości i Miar, zwanego dalej „Urzędem”.

§ 3. 1. Zatwierdzenia typu narzędzi pomiarowych określonych w § 1 ust. 1, a wymienionych w załączniku nr 2 do zarządzenia, dokonuje Urząd w trybie uproszczonym.

2. Przy zatwierdzaniu w trybie uproszczonym typu narzędzia pomiarowego do produkcji seryjnej nie mają zastosowania przepisy § 5 ust. 3, § 7, § 8 ust. 2, § 9 ust. 2, § 11 ust. 1 pkt 2 i ust. 2, § 13, § 15 ust. 2, § 17 i § 18.

3. Do wniosku o zatwierdzenie w trybie uproszczonym typu narzędzia pomiarowego do produkcji seryjnej należy dołączyć opis narzędzia pomiarowego oraz dokumentację techniczną.

§ 4. Typ narzędzia pomiarowego jest zatwierdzany na podstawie wyników przeprowadzonych badań, o których mowa w § 8.

§ 5. 1. Postępowanie w sprawie zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego wszczyna się na wniosek zakładu wytwarzającego narzędzia pomiarowe.

2. Zakład ubiegający się o zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego powinien złożyć w Urzędzie wniosek zawierający nazwę i adres wytwórcy oraz nazwę i cechy znamionowe narzędzia pomiarowego.

3. Do wniosku o zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego należy dołączyć następującą dokumentację:

- 1) opis narzędzia pomiarowego, dokumentację techniczną zawierającą: określenie przeznaczenia i zakresu zastosowania, zasady działania, charakterystykę techniczną i metrologiczną narzędzia pomiarowego i jego ważniejszych elementów, charakterystykę regulacji oraz fotografię i rysunki, uzgodnione wstępnie w okresie opracowywania założeń z jednostką organizacyjną wskazaną przez Urząd,
- 2) instrukcję o konserwacji, przechowywaniu i opakowaniu narzędzia pomiarowego,
- 3) protokół z wynikami pełnych badań narzędzia pomiarowego, w zakresie ustalonym w § 8, przeprowadzonych we własnych stacjach prób wnioskodawcy lub w innych jednostkach,
- 4) świadectwo zakładowej kontroli technicznej wystawione dla każdego dostarczonego do badań egzemplarza narzędzia pomiarowego, zawierające szczegółowe wyniki sprawdzenia i stwierdzenie, że narzędzie pomiarowe od-

powiada wymaganiom dokumentacji technicznej oraz obowiązującym normom i przepisom legalizacyjnym,

- 5) instrukcję o użytkowaniu i obsłudze narzędzia pomiarowego wraz z objaśniającymi rysunkami, schematami lub fotografiami — gdy chodzi o bardziej złożone narzędzie pomiarowe,
- 6) opinie korzystających z narzędzia pomiarowego, jeżeli było ono użytkowane przed zgłoszeniem wniosku.

§ 6. 1. Oprócz dokumentacji określonej w § 5 ust. 3 zakład ubiegający się o zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego obowiązany jest dostarczyć na żądanie Urzędu 3 egzemplarze tego narzędzia lub niektóre jego elementy do przeprowadzenia badań. Dostarczone egzemplarze powinny być wykonane według procesu technologicznego ustalonego dla produkcji seryjnej narzędzia pomiarowego.

2. W uzasadnionych wypadkach Urząd może zażądać dostarczenia do zbadania większej liczby egzemplarzy narzędzia pomiarowego niż określona w ust. 1.

3. Narzędzia pomiarowe, dostarczone do zatwierdzenia typu, powinny być zakonserwowane i opakowane w sposób określony w dokumentacji.

§ 7. W uzasadnionych wypadkach zakład ubiegający się o zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego może być zwolniony przez Urząd od obowiązku dostarczenia niektórych dokumentów wymienionych w § 5 ust. 3 oraz określonej w § 6 ust. 1 liczby egzemplarzy narzędzia pomiarowego.

§ 8. 1. Badania narzędzi pomiarowych zgłoszonych do zatwierdzenia typu polegają na sprawdzeniu zgodności tych narzędzi z przepisami o narzędziach pomiarowych, normami i dokumentacją techniczną oraz na sprawdzeniu ich użyteczności, niezawodności, trwałości, staranności wykonania, estetyki wyglądu i opakowania, jak również stopnia, w jakim odpowiadają one potrzebom gospodarki narodowej i wymaganiom współczesnej nauki i techniki.

2. Poza badaniami określonymi w ust. 1 mogą być dokonane również inne badania, jeżeli ze względu na rodzaj narzędzia pomiarowego Urząd uzna badania takie za niezbędne.

§ 9. 1. Badania narzędzi pomiarowych zgłoszonych do zatwierdzenia typu dokonywane są w laboratoriach Urzędu lub u wytwórcy narzędzia albo w innym miejscu wskazanym przez Urząd.

2. Urząd może zażądać od wytwórcy przeprowadzenia we własnym zakresie niektórych badań, które uzna za niezbędne do zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego.

§ 10. W zależności od wyników dokonanych badań Urząd może:

- 1) zatwierdzić typ zgłoszonego narzędzia pomiarowego,
- 2) zezwolić na wykonanie określonej liczby lub serii informacyjnej narzędzia pomiarowego,
- 3) odmówić zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego ze wskazaniem przyczyny lub warunków, po których spełnieniu typ narzędzia może być zatwierdzony.

§ 11. 1. Decyzja o zatwierdzeniu typu narzędzia pomiarowego powinna w szczególności zawierać:

- 1) nazwę, zakres stosowania i cechy znamionowe narzędzia pomiarowego,
- 2) znak typu nadany przez organ zatwierdzający typ,
- 3) fotografię lub rysunek przedstawiający ogólny widok narzędzia pomiarowego oraz fotografię lub rysunek przedstawiający element pomiarowy danego narzędzia,
- 4) charakterystyczne dane techniczne i metrologiczne z ustalonymi granicami dopuszczalnych błędów oraz powołanie dokumentacji będącej podstawą zatwierdzenia typu,
- 5) ustalenie okresu, w którym mogą być produkowane narzędzia pomiarowe według zatwierdzonego typu.

2. O zatwierdzeniu typu narzędzia pomiarowego ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Centralnego Urzędu Jakości i Miar.

§ 12. Po zatwierdzeniu typu narzędzia pomiarowego Urząd może zatrzymać nieodpłatnie 1 lub 2 egzemplarze narzędzia pomiarowego albo jego elementy; pozostałe zaś egzemplarze zwraca się zgłaszającemu jako wzór zatwierdzonego typu, jeżeli badane egzemplarze nie zostały podane próbom niszczącym.

§ 13. 1. Wytwórca obowiązany jest oznaczać narzędzia pomiarowe znakiem typu nadanym przez organ zatwierdzający typ.

2. Wprowadzenie w narzędziach pomiarowych, których typ został zatwierdzony, zmian konstrukcyjnych lub technologicznych oraz zmian zastosowanych materiałów lub gotowych elementów mających wpływ na warunki eksploatacyjne i metrologiczne wymaga zgody Urzędu.

§ 14. W razie odmowy zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego Urząd zwraca zgłaszającemu dostarczone egzemplarze narzędzia pomiarowego, dokumentacja zaś pozostaje w Urzędzie.

§ 15. 1. Urząd może cofnąć w drodze decyzji zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego, jeśli dalsza produkcja narzędzi pomiarowych tego typu jest niecelowa.

2. O cofnięciu zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Centralnego Urzędu Jakości i Miar.

3. Decyzja o cofnięciu zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego podlega wykonaniu po upływie roku od daty ogłoszenia decyzji.

§ 16. Zakłady wytwarzające narzędzia pomiarowe obowiązane są do zgłaszania Urzędowi rocznych planów nowych uruchomień produkcji narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi zatwierdzenia typu; zgłoszenie powinno być dokonane równocześnie ze złożeniem tych planów organom nadrzędnym.

§ 17. 1. Zakłady wytwarzające narzędzia pomiarowe, których typy nie zostały zgłoszone do zatwierdzenia przed dniem wejścia w życie zarządzenia, obowiązane są nadesłać do Urzędu do dnia 31 maja 1967 r. harmonogram zgłoszeń wniosków o zatwierdzenie typu tych narzędzi. Wnioski o zatwierdzenie typu narzędzi pomiarowych powinny być zgłoszone najpóźniej do dnia 31 grudnia 1967 r.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do narzędzi pomiarowych wymienionych w załączniku nr 1 do zarządzenia pod lp. 30—42.

§ 18. Jeśli badania związane z zatwierdzeniem typu narzędzia pomiarowego wymagają dodatkowych środków technicznych lub zaangażowania specjalistów spoza Urzędu, koszty z tym związane pokrywa ubiegający się o zatwierdzenie typu narzędzia pomiarowego, niezależnie od opłat przewidzianych w obowiązujących przepisach.

§ 19. Przepisy zarządzenia mają odpowiednie zastosowanie w razie zatwierdzenia typu narzędzia pomiarowego przez jednostkę organizacyjną upoważnioną w myśl art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o miarach i narzędziach pomiarowych (Dz. U. Nr 23, poz. 148).

§ 20. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 21 kwietnia 1967 r.

Prezes Centralnego Urzędu Jakości i Miar: *Z. Ostrowski*

Załączniki do zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar z dnia 11 stycznia 1967 r. (poz. 21).

Załącznik nr 1.

WYKAZ NARZĘDZI POMIAROWYCH NIE OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM LEGALIZACJI, A PODLEGAJĄCYCH OBOWIĄZKOWI ZATWIERDZENIA TYPU

Lp.	Wyszczególnienie
	I. NARZĘDZIA DO POMIARU GEOMETRYCZNYCH WIELKOŚCI CIAŁ STAŁYCH
	Narzędzia do pomiarów warsztatowych
1	Narzędzia do warsztatowych pomiarów długości i kąta, stosowane przy budowie maszyn, z wyjątkiem sprawdzianów i przeciwsprawdzianów
2	Narzędzia pomiarowe do określania chropowatości powierzchni, z wyjątkiem przedmiotowych wzorców chropowatości, tj. przedmiotów lub wycinków tych przedmiotów, wybranych z wykonanych wyrobów jako wzorce chropowatości
3	Narzędzia pomiarowe do określania płaskości i prostoliniowości
	Narzędzia do pomiaru geometrycznych wielkości optycznych
4	Oftalmometry
5	Fokometry
6	Sferometry
7	Goniometry
8	Lunety traserskie
9	II. NARZĘDZIA DO POMIARU MASY
	Wagi hydrostatyczne
	III. NARZĘDZIA DO POMIARU WIELKOŚCI KINEMATYCZNYCH
10	Liczniki obrotów i suwów

Lp.	Wyszczególnienie
IV. NARZĘDZIA DO POMIARU OBJĘTOŚCI, PRZEPŁYWU PŁYNÓW ORAZ DO POMIARU CIŚNIENIA	
Przyrządy do pomiaru przepływu płynów	
11	Zwężki
12	Przyrządy wskazująco-rejestrujące przepływomierzy zwężkowych
13	Rotametry użytkowe do cieczy
14	Rotametry użytkowe do gazów
Narzędzia do pomiaru ciśnienia	
15	Manometry, wakuometry i manowakuometry sprężynowe użytkowe o zakresach wskazań mniejszych niż 0,06 MN/m ² (lub 0,6 kG/cm ²)
16	Mikromanometry hydrostatyczne użytkowe
17	Barometry i wysokościomierze użytkowe
18	Manometry, wakuometry i manowakuometry sprężynowe użytkowe o zakresach wskazań mniejszych niż 0,06 MN/m ² (lub 0,6 kG/cm ²) rejestrujące lub z rejestratorami
19	Barometry i wysokościomierze użytkowe rejestrujące lub z rejestratorami
20	Manometry, wakuometry i manowakuometry sprężynowe użytkowe o zakresach wskazań mniejszych niż 0,06 MN/m ² (lub 0,6 kG/cm ²) rejestrujące lub z rejestratorami z nadajnikami elektrycznymi i miernikami wtórnymi
21	Barometry i wysokościomierze użytkowe rejestrujące lub z rejestratorami z nadajnikami elektrycznymi i miernikami wtórnymi
Narzędzia do pomiaru wielkości termodynamicznych	
22	Ciepłomierze
V. PRZYRZĄDY DO POMIARU WIELKOŚCI ELEKTRYCZNYCH	
Przyrządy do pomiaru prądu, napięcia, mocy, energii elektrycznej i oporu, sprawdzane prądem stałym lub zmiennym o niskiej częstotliwości	
23	Amperomierze, woltomierze i watomierze użytkowe
24	Omomierze
25	Mierniki współczynnika mocy
26	Częstościomierze
27	Galwanometry
28	Oporniki techniczne
29	Mostki techniczne do pomiaru oporów
Przyrządy do pomiaru napięcia i mocy wysokich częstotliwości	
30	Przyrządy do pomiaru napięcia w paśmie częstotliwości od 20 Hz do 3000 MHz w zakresie napięć od 1 mV do 1000 V
31	Przyrządy do pomiaru mocy w paśmie częstotliwości od 20 Hz do 3000 MHz w zakresie mocy do 10 W
32	Źródła napięcia lub mocy wysokiej częstotliwości w paśmie od 20 Hz do 3000 MHz o napięciach wyjściowych do 1000 V lub mocy wyjściowej do 10 W
Przyrządy do pomiaru pojemności	
33	Kondensatory stałe i regulowane
34	Mostki do pomiaru pojemności w zakresie od 0,01 pF do 100 μF
Przyrządy do pomiaru indukcyjności	
35	Cewki indukcyjności własnej i wzajemnej stałe i regulowane
36	Mostki do pomiaru indukcyjności własnej od 0,1 μH do 100 H
37	Mostki do pomiaru indukcyjności wzajemnej od 0,1 μH do 100 H
Przyrządy do pomiaru tłumienności wysokich częstotliwości	
38	Tłumiki stałe i regulowane skokowo i w sposób ciągły w paśmie do 3000 MHz
39	Dzielniki napięcia oporowe, pojemnościowe i indukcyjne
Przyrządy do pomiaru impedancji	
40	Mostki admitancji, impedancji i współczynnika odbicia w paśmie do 3000 MHz
41	Obciążenia końcowe dopasowane w paśmie częstotliwości do 3000 MHz w zakresie do 10 W
42	Przyrządy do pomiaru współczynnika dobroci (Qmetry)
VI. NARZĘDZIA DO POMIARU TEMPERATURY I INNYCH WIELKOŚCI CIEPLNYCH	
Termometry szklane	
43	Termometry szklane laboratoryjne w zakresie temperatur od 0 do 250°C
44	Termometry szklane techniczne do badań przetworów naftowych w zakresie temperatur od — 60 do 250°C

Załącznik nr 2.WYKAZ NARZĘDZI POMIAROWYCH PODLEGAJĄCYCH ZATWIERDZENIU TYPU DO PRODUKCJI SERYJNEJ
W TRYBIE UPROSZCZONYM

Lp.	Wyszczególnienie
1	Przymiary blawatne
2	Suwniki pomiarowe (średnicomierze) do pomiaru średnic lub grubości drewna
3	Przymiary składane drewniane i metalowe
4	Przymiary metalowe półsztywne
5	Wzrostomierze
6	Ramy miernicze do drewna
7	Pojemniki zwyczajne
8	Pojemniki dokładniejsze
9	Kolby, pipety, biurety, menzury
10	Butyrometry
11	Mierniki objętości mleka z podzielną płytą
12	Mierniki zużycia paliwa
13	Beczki do piwa i wina oraz inne stosowane jako naczynia pomiarowe
14	Zbiorniki pomiarowe stałe
15	Cysterny pomiarowe
16	Zbiorniki kontrolne do sprawdzania przepływomierzy cieczy
17	Zwęzki
18	Odważniki handlowe zwyczajne i dokładniejsze
19	Wagi użytkowe prostodźwigniowe zwyczajne
20	Wagi użytkowe prostodźwigniowe dokładniejsze
21	Odważniki analityczne
22	Termometry lekarskie
23	Termometry szklane laboratoryjne w zakresie temperatur od 0 do 250°C
24	Termometry szklane techniczne do badań przetworów naftowych w zakresie temperatur od — 60 do 250°C
25	Gęstościomierze zbożowe